

Niekoľko poznámok z mapovania travinnej vegetácie v Laboreckej vrchovine

Several comments on mapping of grass vegetation of highlands Laborecká vrchovina

JÁN TERRAY

Správa CHKO Východné Karpaty, Lipová 19, 066 01 Humenné

The contribution deals with the occurrence of *Agrimonia procera* Wallr. as well as of unknown species from *Hylotelephium maximum* (L.) Holub, subsp. *jullianum* (Boreau) Dost. type in Laborec highlands.

Po prečítaní príspevku o novej lokalite *Agrimonia procera* na Slovensku (David 1999), ako aj po poznámke v literatúre (Dostál 1989) o nepotvrdenom krížencovi *Agrimonia eupatoria* × *Agrimonia procera* (*A. wirtgenii*) od Medzilaboriec, tiež v poznámke z literatúry (Skalický & Šípošová 1992) o pochybnom údaji *Agrimonia procera* od Výravy, som v rokoch 2000–2002 výskytu tohto druhu v Laboreckej vrchovine venoval zvýšenú pozornosť.

V katastrálnom území obce Ňagov som v okrajových častiach trnkových zárastov zaznamenal jedince druhu *Agrimonia*, ktoré boli iné ako *A. eupatoria*, a to svojim vzrastom, skupinovým výskytom, bohatým olistením a vôňou celej rastliny. Pri podrobnom určovaní podľa literatúry (Dostál 1989, Skalický 1995, Skalický & Šípošová 1992) hlavné znaky – výskyt len dvoch typov chlпов, korunné lístky vykrojené, na čiaškach vonkajšie háčiky naspäť obrátené, byle značne vysoké a olistené, strapce husté, dlhé cca 20 cm, tiež skoršie kvitnutie a ukončenie kvitnutia, zodpovedali druhu *Agrimonia procera* Wallr.

Výskyt tohoto druhu som v rokoch 2000–2002 zaznamenal na ďalších lokalitách v mapových štvorcoch stredoeurópskeho sieťového mapovania 6696/a, 6696/d, 6697/c, 6797/b, 6797/d, 6798/c, 6898/a, 6898/c, 6898/d, spolu na 46 lokalitách. Jeho výskyt je pravdepodobný aj na iných lokalitách týchto štvorcov, ako aj v širšom okolí centra tohoto výskytu. Pravdepodobný je aj výskyt krížencov *Agrimonia eupatoria* × *Agrimonia procera* (*A. wirtgenii*), pretože na mnohých lokalitách sa nachádzali obidva druhy spolu. Nápadný je ich výskyt v septembri, keď jedince *A. procera* sú už po odkvitnutí s nápadnými,

naspäť obrátenými háčikmi na čiaškach, kým *A. eupatoria* ešte kvitne a háčiky na čiaškach má priame.

Rozšírenie druhu *A. procera* je prevažne v okrajových trnkových a iných zárastov na pasienkoch, v spoločenstvách zväzu *Arrhenatherion*, okrajovo aj vo zväzoch *Calthion* a *Molinion* a na synantropných stanovištiach.

Zápisy spoločenstiev s výskytom *A. procera* sa nachádzajú vo formulároch mapovania trávnej vegetácie a rašelinísk v DAPHNE Bratislava a na Správe CHKO Východné Karpaty v Humennom.

Druhou témou, na ktorú by som chcel v príspevku upozorniť je otázka prítomnosti taxónu *Hylotelephium maximum* subsp. *jullianum* na Slovensku. Pri mapovaní trávnej vegetácie v území CHKO Východné Karpaty, v orografickom celku Laborecká vrchovina som v roku 2001 zaznamenal rozchodníkovec z okruhu *Hylotelephium maximum* agg., s ktorým som sa dovtedy nestretol. Prekvapila ma predovšetkým jeho výška (jedinec až 100 cm), prevažne husto nad sebou trojčlenné prasleny listov, ako aj jeho výskyt na flyšovom podklade v medznej časti strmého pasienku a ornej pôdy. Pretože rozchodníkovec už bol odkvitnutý, fytocenologický zápis lokality výskytu ako aj ďalšej lokality vrátane fotodokumentácie som uskutočnil až v roku 2002.

Rozchodníkovec som určoval podľa literatúry (Dostál 1989), kde opis druhu zodpovedal popisu *Hylotelephium maximum*, subsp. *jullianum*, avšak pri jeho rozšírení sa uvádza, že tento poddruh na východné Slovensko nezasahuje. Podľa ďalšej literatúry (Hejný & Slavík 1992) opis nájdeného druhu zodpovedal samostatne vyčlenenému druhu *Hylotelephium jullianum* (Boreau) Grulich v rámci agregátu *Hylotelephium maximum*.

Flóra Slovenska IV/2 (Bertová et al. 1985: 226) tento druh zo Slovenska neuvádza, avšak v taxonomickej poznámke pre tetraploidné populácie, rozšírené vo východnej časti územia, navrhujú meno *Hylotelephium maximum* (L.) J. Holub subsp. *scherfelii* (Borbas) Májovský. (syn. *Hylotelephium scherfelii* (Borbas) Grulich). Tento druh je uvedený aj v Zozname nižších a vyšších rastlín Slovenska (Marhold & Hindák 1998), avšak *Hylotelephium maximum*, subsp. *jullianum* tam nie je uvedený.

Fytocenologické zápisy

Zápis 1

Katastrálne územie Čertižné, severne od obce, nadmorská výška 495 m. n. m., expozícia V, sklon 15°, zemepisné súradnice N 49° 21' 42", E 21° 48' 07", štvorec 6696/b, dátum: 10. 9. 2002, J. Terray & I. Zubaľová

Strmšia časť pasienku na rozhraní s ornou pôdou v dĺžke cca 150 m a šírke 15–20 m.

E2 15 % – *Corylus avellana* +, *Crataegus x macrocarpa* +, *Prunus spinosa* 1, *Rosa canina* 2a, *Sambucus nigra* +, *Viburnum opulus* +

E1 90 % - *Agrimonia procera* 1, *Agrostis capillaris* 2a, *Achillea millefolium* 2a, *Clinopodium vulgare* 2a, *Cirsium vulgare* 1, *Dactylis glomerata* 2a, *Echium vulgare* +, *Festuca pratensis* 3, *Festuca rubra* 1, *Fragaria vesca* +, *Galium mollugo* 2a, *Heracleum sphondylium* +, ***Hylotelephium maximum* subsp. *jullianum* 2a**, *Hypericum perforatum* 2a, *Knautia arvensis* 1, *Lactuca serriola* 1, *Lathyrus pratensis* 1, *Leontodon hispidus* 1, *Leucanthemum vulgare* 1, *Phleum pratense* 1, *Pimpinella saxifraga* 1, *Plantago lanceolata* 2a, *Poa pratensis* 1, *Potentilla reptans* +, *Ranunculus repens* 1, *Salvia verticillata* +, *Securigera varia* 1, *Silene vulgaris* +, *Solidago virgaurea* 1, *Thymus pulegioides* 1, *Tithymalus esula* +, *Trifolium flexuosum* 1, *Verbascum nigrum* +, *Veronica chamaedrys* 2a, *Vicia cracca* +

Poznámka: Najvyšší jedinec meral 120 cm, na 50 cm jedincovi bolo 22 trojpráslenov.

Zápis 2

Katastrálne územie Čertižné, JV od obce, nadmorská výška 425 m. n. m., expozícia V, sklon 10°, zemepisné súradnice N 49° 20' 40", E 21° 50' 23", štvorec 6697/c, dátum 10. 9. 2002, J. Terray & I. Zubaľová

Pasienok na rozhraní medzi ornou pôdou, rozloha 20 × 10 m.

E2 5 % - *Rosa canina* 1

E1 95 % - *Agrostis capillaris* 2m, *Achillea millefolium* 2a, *Angelica sylvestris* +, *Anthoxanthum odoratum* +, *Artemisia vulgaris* 2a, *Campanula patula* +, *Carex hirta* 2a, *Crepis bienis* +, *Dactylis glomerata* 2a, *Festuca pratensis* 2a, *Heracleum sphondylium* +, ***Hylotelephium maximum* subsp. *jullianum* 2a**, *Hypericum perforatum* 2a, *Lathyrus sylvestris* +, *Linaria vulgaris* +, *Lotus corniculatus* 1, *Phleum pratense* 1, *Pimpinella saxifraga* 2a, *Plantago lanceolata* 2a, *Ranunculus acris* +, *Ranunculus repens* 1, *Silene vulgaris* +, *Solidago canadensis* 2a, *Stellaria graminea* +, *Trifolium hybridum* +, *Trifolium pratense* 2a, *Verbascum nigrum* +, *Veronica chamaedrys* 2m, *Vicia cracca* 2a, *Vicia sepium* +

Spoločenstvá oboch fytoocenologických zápisov boli zaradené ako ruderalizované spoločenstvá zväzu *Arrhenatherion*

Poznámka: Dokladový materiál je uložený vo Vihorlatskom múzeu v Humennom, fotodokumentácia je na Správe CHKO Východné Karpaty v Humennom.

Literatúra

Bertová L. (ed.), 1985 : Flóra Slovenska IV/2., Veda, Bratislava

David S. 1999: Nová lokalita *Agrimonia procera* na Slovensku. – Bulletin Slov. Bot. Spoločn. Bratislava, 21: 59 – 62.

Dostál J., 1989: Nová Květena ČSSR 1, Academia, Praha.

Hejný S. & Slavík B. (ed.), 1992: Květena České republiky 3, Academia, Praha.

Marhold K. & Hindák F., (eds) 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava.

Skalický V., 1995: *Agrimonia* L. – řepík. – In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky 4. Akademia, Praha, pp. 233 – 238

Skalický V. & Šipošová M., 1992: *Agrimonia* L. – repík. – In: Bertová L. (ed.), Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava, pp. 90 – 96.